

Citiți lecția din manual: *Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Etnogeneza românească

1. Definiții

Etnogeneza (din limba greacă: *etnos* = „popor” și *genesis* = „naștere”, „origine”) = proces de formare a unui popor.

Asimilare = proces prin care o populație a preluat limba și cultura altei populații.

Voievodat = formă de organizare politică, specifică slavilor și românilor, condusă de un voievod.

2. Apariția poporului român

- secolele II-VIII - **etnogeneza** românească a fost un proces complex, în etape, al cărui rezultat a fost apariția unui popor neolatin, singurul moștenitor al romanității orientale:

I. Etapa preliminară: romanizarea a avut o intensitate redusă, realizându-se fără intervenția statului roman, prin schimburile culturale ale geto-dacilor cu populația romanizată din Peninsula Balcanică.

II. Etapa romanizării: căpătat un caracter organizat prin intervenția statului roman pentru organizarea provinciei Dacia și a cuprins toate sferele societății (economică, politică, socială și culturală), realizându-se prin acțiunea factorilor romanizării (administrația, armata, veteranii, coloniștii urbanizarea, viața economică, justiția, viața culturală și cea religioasă) ⇒ daco-romanii.

III. Etapa romanizării după părăsirea Daciei de către romani: secolele III-VII - după retragerea aureliană (271-275), populația romanică rămasă la nordul Dunării a **asimilat** resturile migratorilor care au trecut pe acest teritoriu (goți, huni, gepizi, avari, slavi și bulgari), dintre aceștia doar slavii având o contribuție mai importantă în cadrul etnogenezei românești.

- secolele IV-VI - spre deosebire de majoritatea popoarelor europene, care au o dată „oficială” de creștinare, despre cel român s-a afirmat că „s-a născut creștin”, deoarece noua religie s-a răspândit în Dobrogea și la nord de Dunăre în paralel cu etnogeneza;

- sfârșitul secolului al VIII-lea - daco-romanii s-au transformat în români;

- argumente ale continuității neîntrerupte a românilor în perioada etnogenezei:

a. Descoperiri arheologice: așezări, unelte agricole, unelte meșteșugărești și obiecte de cult creștine (Donariul de la Biertan - secolul al IV-lea) aparținând populației autohtone;

b. Toponime și hidronime: nume de locuri și de râuri păstrate din perioada geto-dacilor sau din cea a stăpânirii romane;

c. Izvoare scrise despre românii de la începutul Evului Mediu: aceștia au fost cunoscuți sub numele de vlahi, blachi și volochi (secolul al XII-lea - *Gesta Hungarorum* - *Faptele ungurilor*: au fost descrise **voievodatele** din Transilvania secolului al IX-lea conduse de Gelu, Glad și Menumorut).

3. Formarea limbii române

- limba română s-a format în același timp cu poporul român, având la bază limba latină populară;

- principalele momente ale formării limbii române au fost următoarele:

I. Adoptarea de către populația din Dacia și Moesia a latinei populare (aproximativ 60% din fondul lexical), în care s-au utilizat și cuvinte geto-dace (aproximativ 10% din fondul lexical);

II. Secolele VIII-IX: includerea elementelor provenite din limba slavilor sudici (aproximativ 20% din fondul lexical de bază);

III. Împrumuturi din alte limbi în epocile modernă și contemporană (turcă, franceză, germană și engleză): aproximativ 10%.

- la sud de Dunăre, a continuat să existe o populație daco-romană, vorbitoare a dialectelor limbii române: aromân, meglenoromân și istroromân.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=bIYQHxOGsOk>

<https://www.youtube.com/watch?v=4ThnhGNm5iE>

Fișă de lucru: Etnogeneza românească

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Din secolul al III-lea însă s-a deschis acest <<coridor al popoarelor>> pe teritoriul căruia provincia a avut nefericirea să se afle, coridor prin care și-au făcut apariția în istorie popoarele migratoare. Împăratul Aurelian a decis deci evacuarea Daciei, astfel că au părăsit provincia armata și administrația... Cei care au rămas în Dacia au fost țăranii, posesorii de pământuri, practicanți ai agriculturii - să le spunem deja protoromâni.”

(Cristian Tiberiu Popescu, *Istoria mentalității românești*)

1. Menționați, pe baza textului, o cauză a părăsirii Daciei de către autoritățile romane.
2. Precizați, pe baza textului, numele sub care sunt cunoscuți cei care rămân în Dacia.
3. Imaginați-vă că în timpul unei călătorii cu familia prin Europa cunoașteți pe cineva interesat de România. Ce îi veți povesti despre cum s-au format poporul și limba română? Scrieți informațiile de bază într-un text de minim 10 rânduri.

EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
4. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
5. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
6. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
7. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
8. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.
9. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
10. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
11. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.

